

Entrevista a Gae Aulenti, arquitecta

"Sempre apareixen els fariseus"

Gae Aulenti, arquitecta reconeguda internacionalment, és a Barcelona fent la reconstrucció del Palau Nacional, on ha d'anar el Museu d'Art de Catalunya. Ella, ja acostumada a les polèmiques, s'ha trobat enmig de la polèmica Tàpies sense ser-ne protagonista. Tot i així té la seva opinió.

Gae Aulenti arriba una mica tard a la cita. Mentrestant un ajudant seu ens explica amb entusiasme pedagògic el projecte del Museu d'Art de Catalunya. En les fotocòpies dels plànols penjades a la paret sobresurt el mitjó de Tàpies enganxat amb cola. Arriba vestida de negre. Un negre que li fa ressaltar el seu impecable cabell curt blanc. Comença a fumar un Chester sense filtre. L'aspira profundament. És autora del George Pompidou i del Museu d'Orsay de París. La polèmica no sembla abandonar-la, si bé el mitjó de Tàpies l'ha tocada de rebot. Però la seva autèntica polèmica és el què, el quan i el com del Museu d'Art de Catalunya. De moment els interrogants continuen oberts. Només hi ha una certesa, i és que és tossuda.

—*Amb el mitjó de Tàpies, per primera vegada, s'ha topat en una polèmica en què vostè no és la protagonista. ¿Com s'hi troba?*

—És una polèmica inútil. És la polèmica de sempre. Quan un artista presenta una proposta nova, contemporània, sempre apareixen els fariseus.

—*¿Ens explica com va sorgir la idea?*

—La idea va sorgir així: tenim una sala molt gran que pertany al museu, però que al mateix temps pot ser utilitzada independentment. Aquest espai és ideal per a una gran escultura, necessita una gran escultura que sigui testimoni de la contemporaneïtat. Les col·leccions del museu són d'art antic, i en aquesta gran sala, hi fa falta un símbol de contemporaneïtat. Arribats en aquest punt ¿qui escollir? La resposta va ser fàcil. El més gran artista català contemporani. Evidentment, Tàpies. Va ser una tria lògica. És un artista reconegut internacionalment, sense discussió.

—*¿I, després?*

—Tàpies va venir al Museu, va visitar diverses vegades la sala oval, vam discutir sobre molts aspectes i vam parlar de

les mesures que havia de tenir aquesta escultura. En va fer la maqueta i la vam col·locar dins la maqueta del Museu. El resultat ha estat fruit d'un estudi rigorosíssim de la relació entre l'escultura i l'espai.

—*¿Creu que un projecte important ha de ser necessàriament compulsiu?*

—Sí. Quan fas un treball artístic, en qualsevol disciplina, tant si és arquitectura com música, no és possible el consens general. Per definició és impossible. La polèmica està assegurada perquè vas més endavant d'allò que existeix. No hi ha res a fer.

—*¿Aquestes polèmiques es produeixen a tot arreu?*

—Sí. Fins i tot Barcelona, que és una ciutat fantàstica des del punt de vista cultural, també hi ensopega de tant en tant.

—*¿Què li sembla que el conseller de Cultura decideixi sobre l'emplaçament de l'escultura d'en Tàpies?*

—Em sembla normal que tothom hi digui la seva. Es pot dir que m'agrada o no m'agrada, però dir aquesta escultura està bé però no aquí, és arbitrari. L'artista, Tàpies, l'ha estudiada justament per a aquest espai.

—*El Museu d'Art de Catalunya ha entrat en l'huracà de la polèmica per en Tàpies, però pel camí n'hi ha hagudes moltes més. Per exemple, ha canviat el director. ¿S'hi entenia vostè, amb l'antic director?*

—No voldria parlar-ne.

—*¿I de*

les seves relacions amb Xavier Barral, l'actual director del MAC?

—¿Què ha passat aquí? Ha canviat el director. Una col·lecció no és un cos, o si de cas és un cos que ha de ser interpretat i, per tant, la interpretació serà diferent segons qui la faci. Nosaltres hem de treballar d'acord amb aquesta interpretació. Un museu com aquest és diferent d'un museu d'art contemporani. Ara mateix estic fent el Museu d'Art Contemporani d'Istanbul i encara no tenim la col·lecció; és una situació totalment diferent de la d'un museu que ja té la col·lecció feta.

El problema és com Xavier Barral decideix la seva selecció. Es pot escollir només l'alta qualitat i després tenir en compte els elements que són més aviat de documentació d'una època. Actualment Xavier Barral estudia justament tot això. Com sabeu va venir fa poc. L'important és que dins l'edifici hi hagi una visió de tot l'art català. Ara parlem d'arribar als anys vuitanta per enllaçar després amb el Museu d'Art Contemporani. En aquest moment es coneixen molt bé l'art romànic i el gòtic, però queda un gran treball a fer.

P e r

aconseguir una visió completa encara queda molta feina que fa Barral en persona i que ell ens va transmetent. Però el que és important és el mètode que seguim, que és de lligar sempre l'observació sobre la col·lecció a l'observació sobre l'arquitectura.

—*El projecte del Museu d'Art de Catalunya continua sent molt concret. Si ens remuntem a l'exposició del primer projecte que es va fer a la Virreina, el que es duu a terme ara ha canviat molt*

— Tot és degut a raons financeres, econòmiques i polítiques. Abans que es formés el Patronat amb l'Ajuntament de Barcelona, la Generalitat de Catalunya i el govern central hi va haver un debat polític que ha afectat i retardat el projecte. Tot això no té res a veure amb el projecte, sinó amb el client.

—*Però ens en sortirem?*

—Crec que aquest Museu és molt important per a

Catalunya. La qualitat de la col·lecció en fa un dels més importants del món. Per tant hi ha una contradicció entre el museu i la ciutat. És un museu a l'altura de Londres, de París. El seu potencial fa possible de comparar-lo als grans museus del món, el Louvre, el British... És, doncs, un museu amb un potencial afectiu, afectuós, de memòria col·lectiva, i això li dona un caràcter passional.

—*¿L'edifici?*

—El Palau Nacional és un edifici extravagant. És un edifici civil, no és una església, i per tant hem d'anar en compte a no cometre errors que pugui provocar l'academicisme d'aquest palau. Aquest edifici es basa en eixos de simetria i hi ha el risc de fer un museu laberíntic, en el qual el visitant es perdi. El gran repte ha estat de crear un recorregut únic o parcial, segons l'interès del visitant.

—*¿Continua pensant que va ser una bona idea recuperar aquest edifici?*

—Això ho hauríeu de contestar vosaltres que sou de Barcelona. El Palau Nacional és el Palau Nacional. Ningú no gosaria tirar-lo a terra. És un Palau que es va construir per a una ocasió, l'Exposició Universal del 1929. Té una tipologia molt estranya, pensada sobretot per a la inauguració. La meua opinió és que ja que existeix, el millor que es pot fer és utilitzar-lo. Ara bé, és veritat que l'hem trobat en unes condicions sorprenents, sobretot per la gran quantitat de patologia que hi havia. El van construir molt malament i per tant hem dedicat molt de temps a estructurar-lo. Alguns diuen que aquest edifici havia estat pensat perquè fos destruït després de l'Exposició.

—*¿Arribar al final d'aquest Museu no esdevé ja una qüestió de tossuderia personal?*

—Sí, sí, la veritat és que moltes vegades hem tingut ganes de marxar (ha, ha, ha). Però, al mateix temps, som cabuts i ens hem dit ¿com és possible que ens ho vagin destrossant tot? La resposta és fàcil: hem optat per quedar-nos.

—*¿Es reconeix en un estil propi?*

—No. Les solucions de cada problema, cal plantejar-se-les d'una manera verge. Cada problema té una solució pròpia i cal donar-li una autonomia més gran. Això, naturalment, no vol dir que després no hi aparegui el meu llenguatge, però no sóc una arquitecte que estableix el seu propi llenguatge, sinó un arquitecte que cerca el llen-

Gae Aulenti, arquitecta del Museu d'Art de Catalunya.

JORDI MORERA

guatge apropiat a cada ocasió. Aquesta és la meua manera de treballar; potser més per intel·ligència que no per instint artístic.

—A vostè, sembla que no la preocupi un dels temes més debatuts de la museografia actual. *¿Els museus han de ser plens de gent?*

—Un museu és visitat per una col·lectivitat molt complexa, que va dels estudiants que no tenen ni idea del que van a veure a l'especialista. Crec que entre aquests dos públics hi ha un nexa d'unió que és la visita mateixa al museu, que és un acte de pedagogia. La relació amb l'obra d'art és inquietant per definició. L'art planteja preguntes i, fins i tot quan la visita es fa en grup, enmig d'una multitud, l'experiència és sempre individual. Jo no estic contra la massificació dels museus perquè segur que d'una manera o altra aquesta massificació és positiva. No sabria explicar-vos-en el perquè, però més m'estimo la invasió dels museus que no la dels estadis. Em sembla molt bé que la gent vagi als estadis, però prefereixo que vagi als museus. Plantejar una discussió sobre el museu íntim o sobre el museu superpoblat és un problema fals.

—*¿Ens permet un test sobre Catalunya? ¿Què li sembla si comencem pels grans artistes que han marcat aquest país? ¿Gaudí?*

—Gaudí et pot agradar o no. Ha estat un gran poeta, un gran artista. Hi ha una oposició entre Gaudí i jo. Ell és aquesta religiositat tan forta i jo sóc més aviat laica.

—*¿Dalí?*

—*¿Ai Dalí!* És problemàtic. No voldria emetre judicis; és una sensació personal més que no crítica.

—*¿Miró?*

—Miró és un geni del plaer, de l'expressió conquerida amb felicitat.

—*¿Tàpies?* (No utilitza paraules. Amb un gest explícit diu que és el millor).

—*I de la Barcelona futur, ¿Foster?*

—Foster em planteja un problema. Em sembla que si es posés en òrbita un satèl·lit faria la mateixa funció que la torre de Collserola que no serveix de res. És molt bonica, però potser n'hauria hagut prou amb un satèl·lit.

—*¿Calatrava?*

—*¿Ah!* no. Fa un any ja vaig firmar perquè no es fes la torre de l'anella olímpica. Aquesta torre no s'hauria d'haver construït mai. És com un pecat

mortal, és monstruosa.

—*Passem als polítics ¿Maragall?*

—És una persona extraordinària. Si he tingut paciència en tot aquest afer ha estat gràcies a ell.

—*¿Pujol?*

—Només l'he vist en una ocasió, quan a l'abril va venir a visitar les obres. És una persona molt intel·ligent. Llàstima que hagi vingut molt tard.

—*¿Guitart?*

—A Guitart, no el conec gaire; no el conec gens ni mica, més ben dit.

—*I entre la política i l'arquitectura ¿Bohigas?*

—Bohigas és l'amic de sempre.

—*¿Vostè sap que hi ha eleccions?*

—Sí. Aquí hi ha eleccions i a Itàlia també.

—*¿Ho ha notat?*

—*¿I tant!*

—*¿Tàpies tornarà a la sala oval?*

—Em nego a pensar que calgui esperar unes eleccions per a decidir una cosa com aquesta.

L'entrevista s'acaba. Ha d'anar a visitar la cúpula. El monstre l'espera. Ella s'hi dona amb intel·ligència i elegància.

Assumpció Maresma